Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0426U000202

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-09-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гретчин Оксана Володимирівна

2. Oksana V. Hretchyn

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0003-8977-0633

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 17.00.03

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 23-09-2026

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача: Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької

Код за ЄДРПОУ: 02224620

Місцезнаходження: пр. Свободи, Львів, 79000, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.005.01

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка

Код за ЄДРПОУ: 02214225

Місцезнаходження: Вул.Нижанківського, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41.45, 18.41.91, 18.41.09.11, 18.41.09.15

Тема дисертації:

1. Соната для скрипки соло у творчості українських та чеських композиторів XX століття: жанрово-стильовий та виконавський аспекти

2. The Sonata for Solo Violin in the Works of Ukrainian and Czech Composers of the 20th Century: Genre-Stylistic and Perfomance Aspects

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена аналізу сонати для скрипки соло у творчості українських і чеських композиторів у контексті загальноєвропейських тенденцій розвитку жанру. Формування жанрових ознак скрипкової сонати соло відбулося у взаємозв'язку із вдосконаленням виконавсько-технічних прийомів гри на інструменті. Поширення жанру в бароковій композиторській практиці сприяло його виокремленню як самостійної жанрової одиниці музично-семіотичного процесу. Огляд барокових творів показав, що сольна соната зазнала значних трансформацій у процесі свого становлення, набувши характерних виконавських, стильових і композиційних рис, які визначили її подальший розвиток в європейській музичній традиції. Виявлено дискретний характер розвитку жанру та простежено його «відродження» в епоху Романтизму, що позначена розквітом скрипкового віртуозного мистецтва. Розвиток жанру сольної скрипкової сонати у XX столітті

знайшов відображення в композиторських школах різних національних культур. Зазначено, що національні моделі цього жанру залишаються релевантними до барокової традиції, водночас переосмислюючи його жанрові ознаки в контексті стильових напрямів та еволюції виконавської техніки скрипки. Особливу увагу зосереджено на розвитку жанру в українській та чеській культурах, де він набув унікальних рис завдяки взаємодії з національними музичними традиціями та індивідуальними композиторськими стилями. Простежено чесько-українські культурні взаємовпливи, що сприяли становленню національної скрипкової школи, розвитку ансамблевого виконавства та композиторської творчості. Виявлено, що перші зразки жанру сонати для скрипки соло належать українському композитору Івану Хандошку, який, поєднавши частини різних циклів, створив синтетичну модель жанру з виразними рисами концертності. Його сольні сонати хронологічно підсумовують бароковий період розвитку жанру та водночас відкривають шлях для подальших композиторських інтерпретацій у стильовому просторі XX століття. У рамках відносно короткого історичного періоду (другої половини XX століття) жанр української скрипкової соло-сонати акумулює та синтезує елементи попередніх стильових напрямів, намагаючись компенсувати певні «прогалини» в розвитку жанру. Неокласична версія представлена в сонаті для скрипки-соло № 1 О. Зноско-Боровського, в якій композитор пропонує власне розуміння ідеї національного крізь призму мистецького академізму. У межах неоромантичного стильового спрямування виділено три жанрові різновиди скрипкових соло-сонат – лірико-епічна соло-соната (Соната М. Дремлюги, Соната № 1 В. Кирейка), лірико-драматична соло-соната концертного типу (Соната № 2 В. Кирейка) та одночастинна соната-поема (Сонати № 2 і 3 О. Зноско-Боровського). Стильове розмаїття в трактуванні жанру простежено в сонатах Л. Грабовського, М. Волинського та І. Мацієвського, у них поєднані новаторські риси музичної мови та сучасні принципи композиції. Соната для скрипки соло Леоніда Грабовського вирізняється розмаїттям мовно-стильових елементів та стильовою строкатістю музичної мови. Композиторську інтерпретацію ідеї стильової «гри» втілено в Сонаті для скрипки соло Мирослава Волинського, де взаємодія жанрово-стильових рис сонат попередніх епох переосмислюється композитором з метою монументалізації циклу. Типово національне жанрове зерно виявлено в Сонаті для скрипки соло Ігоря Мацієвського, де сольно-концертне трактування жанру в контексті народно-інструментального жанру сюїти-гуцулки, виокремлює модель концертної сонати-сюїти. У XVIII столітті в чеській музичній культурі жанр сонати для скрипки соло набув особливого значення завдяки розвитку скрипкового виконавства. Перші зразки орієнтувалися на барокову сонату da chiesa та представлені у творчості Яна Зеленки, Ф. І. Бенди, Вацлава Водічки. Новаторські тенденції першої третини XX століття стали наслідком світоглядних змін. Виразні естетико-стильові впливи на функціонування жанру скрипкової соло-сонати прослідковано у творчості чеських композиторів. Багатогранність композиторського стилю Ервіна Шульгоффа простежено в його Сонаті для скрипки соло, яка віддзеркалює новаторські риси музичного висловлювання, що проявляються у відході від засад ладотональності та використанні народно-танцювального інтонаційного матеріалу. Ярослав Добрава створює свій інваріант жанру сонати для скрипки соло, вирішений в характері самозаглибленого «монологу» з ознаками гіперболізованої експресивності. Неокласичні риси жанру в чеській музиці прослідковано в сонатах Густава Кржівінки і Яна Новака. Сонаті для скрипки соло Г. Кржівінки властивий синтез рис сонатно-симфонічного циклу та ознак барокової моделі жанрув контексті загального атонального мислення, а «Sonata solis fidibus» Я. Новака має чітку структуру з виразним зверненням до барокового прототипу, з вишуканою віртуозністю і колоритністю звучання скрипкової партії.

2. This dissertation is dedicated to the analysis of the solo violin sonata in the works of Ukrainian and Czech composers within the context of pan-European trends in the development of the genre. The study examines the emergence of the solo violin sonata in European Baroque music, its “revival” during the Romantic era, and its subsequent evolution in accordance with the stylistic directions of the twentieth century. The formation of the genre characteristics of the solo violin sonata is shown to be interconnected with the development of performance and technical methods of violin playing. The dissemination of the genre in Baroque compositional practice contributed to its establishment as an independent genre category within the musical-semiotic process. A survey of Baroque works revealed that the solo sonata underwent significant transformations during its development,

acquiring characteristic performance, stylistic, and compositional features that determined its further evolution within the European musical tradition. The development of the genre is characterized as discontinuous due to the displacement of the invariant model of the solo sonata during the Classical period. Its “revival” is observed in the Romantic era, marked by the flourishing of violin virtuosity. Composers reinterpreted violin technique, created works of profound imagery, and turned to the artistic legacy of the past. The genre models of Max Reger, Eugène Ysaÿe, Paul Hindemith, and Béla Bartók were rooted in the traditions of Baroque music, a phenomenon often referred to as the “presence of Bach.” This stylistic approach emerged from the cultural dialogue of the late nineteenth and early twentieth centuries and corresponded to the aesthetic principles of the period, characterized by stylization, semantic “play,” and the emergence of various neo-styles. The development of the solo violin sonata genre in the twentieth century found expression in the compositional schools of various national cultures. It is noted that national models of the genre remained connected to Baroque traditions while simultaneously reinterpreting its genre characteristics within the context of contemporary stylistic directions and the evolution of violin technique. Special attention is devoted to the development of the genre in Ukrainian and Czech musical cultures, where it acquired distinctive features through interaction with folk music, national musical traditions, and individual compositional styles. The dissertation traces Czech-Ukrainian cultural interactions that contributed to the formation of national violin schools, the development of ensemble performance, and compositional creativity. The contribution of Czech pedagogues, including Otakar Ševčík, Vladislav Alois, Jaroslav Kocian, Josef Karbulka, and others, to the development of violin performance traditions in Ukraine is outlined. The emergence of the solo violin sonata in Ukrainian musical culture is examined within the context of the specific development of instrumental art. The traditions of national performance practice were formed on the basis of Baroque polyphonic church music (particularly part singing), the development of European instrumental music (especially the compositional techniques of the concertato style), and ideas of national identity. Thus, the study of the solo violin sonata genre in the works of Ukrainian and Czech composers of the twentieth century demonstrates its dynamic development, driven by the interaction of national traditions, stylistic experimentation, and performance innovation. These factors contributed to the enrichment of the violin repertoire and to the affirmation of the genre as a significant phenomenon of musical art.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Гретчин О. В. Еволюція поглядів на виконання сонат і партит для скрипки соло Й. С. Баха // Музикознавчі студії Волинського інституту мистецтв імені Лесі Українки та Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: зб. наукових праць. Луцьк, 2010. Вип. 6. С. 111–118.
- Гретчин О. В. Жанр сонати для скрипки соло у творчості Макса Регера // Вісник Прикарпатського університету. Серія: “Мистецтвознавство”. Івано-Франківськ, 2011. Вип. 21–22. С. 290–293.
- Гретчин О. В. Сонати для скрипки соло І. Є. Хандошкіна в контексті української культурної традиції // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: “Мистецтвознавство”. Тернопіль, 2011. Вип. 2. С. 3–8.
- Гретчин О. В. Жанр української сонати для скрипки соло в контексті постмодерністичних тенденцій XX століття (на прикладі соло-сонат М. Дремлюги і В. Кирейка) // Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка. Львів, 2013. Вип. 30 : Музикознавчі студії. С. 231–241.

- Гретчин О. В. Формування скрипкової соло-сонати у творчості Арканджелло Кореллі // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: “Мистецтвознавство”. Тернопіль, 2010. Вип. 1. С. 3–7.
- Гретчин О. В. Неокласичні тенденції у сонатах для скрипки соло Густава Кржівінки та Яна Новака // Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Київ, 2025. Вип. 34. С. 153–162.
- Hretczyn O. Барокові проекції жанру сонати для скрипки соло в творчості Йоганна Себастьяна Баха і Георга Філіпа Телемана [Barokowe projekcje gatunku sonaty na skrzypce solo w tworczosci Jana Sebastiana Bacha i Georga Philippa Telemanna] // Wartosci w muzyce. Muzyka w srodowisku spolecznym [red. J. Uchyly-Zroski]. Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Slaskiego, 2012. Tom 4. S. 153–162.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черевко Катерина Петрівна

2. Kateryna P. Cherevko

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5877-4429

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка

Код за ЄДРПОУ: 02214225

Місцезнаходження: Вул.Нижанківського, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Копиця Маріанна Давидівна

2. Marianna D. Kopytsia

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9183-2117

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Борисенко Марія Юріївна
2. Mariya Borysenko

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5690-3917

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Сюта Богдан Омелянович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Сюта Богдан Омелянович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Волосатих О. Ю.
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна